

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

О. І. Бульбук, О. В. Бугерчук

*Івано-Франківський національний медичний університет;
кафедра ортопедичної стоматології;
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2*

У статті представлено значення національних аспектів у вихованні студентів вищих медичних навчальних закладів.

Автори обговорюють основні принципи та завдання, на яких ґрунтується національне виховання студентської молоді, головні напрями національно-виховної діяльності в вищих навчальних закладах.

Розглянуто виховні заходи, які проводяться на кафедрах Івано-Франківського національного медичного університету з метою формування національного світогляду студентів.

Ключові слова: *студентська молодь, національне виховання, світогляд, лікар.*

У сучасних умовах удосконалення системи вищої медичної освіти ключовим питанням є відродження культурно-творчої місії вищої школи, перехід до культуротворчої системи освіти в цілому. Необхідність такого оновлення пов'язана з тим, що існуюча система освіти не забезпечує вирішення поставленого завдання – формування культури майбутніх спеціалістів, в якій поєднуються високий професіоналізм і духовне багатство. Сьогодні чітко усвідомлюється, що освіта й культура, розвиваючись у взаємодії, забезпечують творчий взаємозв'язок моральних, художніх, інтелектуальних якостей особистості, необхідних майбутньому фахівцю.

Вихід на нові стандарти загальнокультурної підготовки полягає у вихованні в студентів творчого підходу до всього, що становить навчально-виховний процес. Під загальнокультурною підготовкою розуміємо процес, в якому єдність змісту, форм, засобів і методів освіти стимулюють духовний розвиток майбутніх спеціалістів. Основними завданнями цього процесу є формування базової професійної культури, виховання здатності до сприйняття творів мистецтва, формування високих культурних потреб та інтересу до вдосконалення культури спілкування, визначення свого місця в діалозі культур, а також розвиток культурного самопізнання. А.А. Бахтін стверджував, що “три галузі людської культури – наука, мистецтво й життя – набувають єдності тільки в особистості”.

Усе це вимагає розробки системи освіти, яка покликана охопити всі ступені культурного зростання, морального й художнього станов-

лення особистості, всі рівні її духовної зрілості й морально-культурної гідності: від бездуховності, культурної нерозвинутості до свідомої, високодуховної поведінки й формування професійної здібності творити за законами краси.

Сьогодні ця проблема гостро відчувається в багатьох вищих медичних навчальних закладах. Розвиток суспільства та громадських відносин свідчить, що вища освіта має готувати майбутнього лікаря до виконання як професійних, так і суспільно-громадських функцій. Саме структура й функції майбутньої медичної діяльності визначають основні напрями загальнокультурної підготовки студентів у процесі викладання різних дисциплін.

Зміст загальнокультурної підготовки студентів у вищому медичному навчальному закладі насамперед відображає процес прогресивних змін якостей особистості майбутнього лікаря. Цей прогрес можливий лише за умови дотримання системності і структурної гнучкості в побудові змісту загальнокультурної підготовки в медичній школі та визначенні системи педагогічного впливу на особистість студента в класичній тріаді – освіта, навчання, виховання, де провідним визнається виховання.

Сучасний підхід у галузі виховання полягає в організації процесу формування особистості спеціаліста з вищою освітою на основі взаємозв'язку, взаємного проникнення всіх видів виховання, покликаних формувати загальну культуру особистості.

Культуроформуєчий підхід до організації освітнього процесу у вищому медичному навчальному закладі на початку третього тисячоліття розглядається на базі єдності широких фундаментальних і глибоко систематизованих спеціальних знань. Він спрямований на оволодіння основами правової, політичної, естетичної, професійної культури, бачення перспектив розвитку різних галузей знань, навичок наукової організації дослідження і впровадження їх у свою майбутню професійно-творчу діяльність, де головними є доцільність, справедливість, гармонія, краса, досконалість.

Оскільки вищий медичний навчальний заклад – це лише ланка в ланцюгу соціальних інститутів, де формують культуру майбутнього спеціаліста, реформування вищої медичної освіти розглядається як багатоаспектна проблема, яка має важливе соціальне й наукове значення і потребує нового педагогічного мислення, використання сучасних педагогічних підходів та забезпечення гуманітарного впливу на індивідуальний розвиток кожного студента.

Обґрунтування завдань формування загальної культури у вищій медичній школі викликає необхідність переглянути її роль і місце в нових умовах розвитку системи освіти й виробити нові підходи до підготовки фахівців на основі духовно-моральних цінностей. Найважливішою передумовою формування цієї культури можуть стати навчальні

дисципліни, що мають культурологічну спрямованість. Програми цих культурологічних курсів мають у центрі проблему вивчення історії і теорії розвитку культур як єдиного процесу, що розвивається, містять у собі знання з таких наук, як культурологія, філософія, естетика, соціологія, психологія, педагогіка, релігієзнавство. Названі курси дозволяють глибше осмислити специфіку процесів розвитку культури у єдності соціальних, естетичних і моральних витоків.

Розбудова Української держави, відродження української нації потребують формування та впровадження системи національного виховання студентської молоді, яка має стати складовою частиною національного виховання громадянина України.

Національне виховання – це система поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, створена впродовж віків українським народом і покликана формувати світоглядні позиції та ціннісні орієнтири молоді.

Відповіддю на виклики сучасного світу має стати національне виховання студентської молоді, котра формуватиме ядро української інтелігенції, на основі національної ідеї [1, 2].

Національний характер виховання полягає у формуванні людини як громадянина України незалежно від її етнічного та соціального походження, віросповідання та передбачає створення спільноти самодостатніх людей, які об'єднані національною ідеєю та оберігають свої цінності й свободи.

Глобальний простір, у який інтегрується наша студентська молодь, передбачає засвоєння надбань культури різних народів. Тому постає потреба в здатності студентської молоді до входження у світовий соціокультурний простір — за умови збереження української національної ідентичності.

Національне виховання студентської молоді ґрунтується на таких принципах [3, 4]:

- демократичності – визнанні академічною спільнотою права кожного на свободу виявлення своєї творчої індивідуальності;
- гуманізації – створенні умов для особистісної самореалізації, формуванні людяної, щирої, доброзичливої, милосердної особистості;
- єдності навчальної та виховної діяльності – консолідації студентства та педагогічних працівників у єдину академічну спільноту;
- послідовності, системності і наскрізності – при внесенні виховних аспектів у всі форми освітнього процесу;
- диференціації та індивідуалізації виховного процесу – врахуванні у виховній діяльності рівнів фізичного, духовного, психічного, соціального, інтелектуального розвитку студентів;
- єдності теорії та практики – реалізації набутих студентами знань, умінь і навичок на практиці, включаючи самоврядну та громадську діяльність;

- природовідповідності — врахуванні багатогранної природи людини, соціально-психологічних особливостей студентів;
- пріоритету правової свідомості — вихованні поваги до конституційних прав та свобод людини.

Головною метою національного виховання студентської молоді є формування свідомого громадянина – патріота Української держави, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти через набуття молодим поколінням національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей та духовних запитів.

Завданнями національного виховання студентської молоді є [3, 5]:

- формування національної свідомості, гідності громадянина, виховання поваги й любові до рідної землі й українських традицій;
- підготовка свідомої інтелігенції України, збереження інтелектуального генофонду нації;
- вироблення чіткої громадянської позиції, прищеплення молодим людям віри у верховенство закону, який є єдиною гарантією свободи;
- підняття престижу української мови в академічному середовищі, забезпечення і розвиток українськомовного освітнього простору;
- формування переваг здорового способу життя, культу соціально активної, фізично здорової та духовно багатой особистості;
- створення умов для ефективного розвитку студентського самоврядування, виявлення його потенційних лідерів та організаторів;
- забезпечення високого рівня професійності та вихованості, сприяння розвитку індивідуальних здібностей, таланту та самореалізації;
- плекання поваги до своєї alma mater, дотримання і розвиток демократичних та академічних традицій вищого навчального закладу.

В Івано-Франківському національному медичному університеті активно працює система виховної роботи, інститут наставників або кураторів груп. Куратори призначаються наказом ректора для надання допомоги студентам у формуванні студентського колективу групи, проведення індивідуальної виховної роботи, налагодження зв'язків з батьками, з'ясування проблем студентів та допомоги у їх вирішенні. Багато часу приділяється при проведенні виховних заходів питанню розвитку патріотизму у студентів. У час розвитку України як незалежної держави важливо привити студенту любов до рідної держави, мови та культури, патріотизму, національної свідомості.

Формуванню національного світогляду студентів та вихованню глибокого розуміння громадського обов'язку, зміцненню ідеї фахового служіння своєму народу приділена лівова частка виховних заходів, які проводяться на кафедрах ІФНМУ. Викладачі допомагають студентам у вивченні Конституції України та Законодавчих актів Верховної Ради, організують бесіди, диспути на національно-патріотичну тематику.

Для вивчення історії нашого народу та його національно-культурних цінностей проводяться виховним відділом університету, деканатами та викладачами найрізноманітніші заходи. Зокрема, День Перемоги – це свято, яке гуртує представників усіх поколінь в їх щирому прагненні віддати довічну шану і повагу захисникам вітчизни, чий подвиг символізує триумф справедливості, залишається невичерпним джерелом патріотизму, незламної волі, віри і сили нашого народу. Сьогодні живих легенд Другої світової війни, фронтовиків залишилось з нами небагато. Щорічно напередодні свята доцентом кафедри ортопедичної стоматології Левком В.П. організується зустріч студентів стоматологічного факультету із фронтовиками. Гості розповідають про бойове минуле про сьогоднішні проблеми, про надії на сучасну молодь. Також студенти ІФНМУ разом із викладачами приймають активну участь у виховних заходах присвячених таким визначним подіям як – День Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР); Дні українського козацтва і Української Повстанської Армії (проводяться обговорення проблеми визнання вояків УПА та зустрічі з учасниками визвольних змагань); Дні пам'яті голодоморів і репресій; День Соборності України; День пам'яті Крутів та ін..

Студенти університету разом із наставниками відвідують музеї, пам'ятні місця, історичні пам'ятки нашого краю та всієї України (м. Галич, м. Хотин, м. Київ, острів Хортицю та ін.).

Постійно організовуються тематичні вечори, круглі столи, конференції, лекторії, бесіди на історико-краєзнавчі, культурологічні, релігійні, етико-деонтологічні теми: проблеми розвитку української писемності та мови, розвиток українського театрального та кінематографічного мистецтва, релігійні морально-етичні норми в житті сучасної людини та ін.. Завжди цікаво проходять зустрічі із видатними людьми краю, зокрема з митцями, письменниками, викладачами ІФНМУ.

Куратори та викладачі університету розуміють, що формування духовних цінностей є важким завданням. Ми повинні усвідомлювати, що професійна підготовка лікаря полягає не лише у формуванні певної системи знань, умінь та навичок, а й у формуванні загальнолюдських духовних надбань народу, традицій, християнських та етичних норм співжиття, що відповідало би рівню культури випускника медичного університету.

Отже, зміст загальної та національної культури студентів у вищому медичному навчальному закладі насамперед відбиває процес прогресивних змін якостей особистості майбутнього лікаря. Цей процес можливий лише за умови дотримання системності та структурної гнучкості в побудові загальної культури педагогічного та виховного процесу в медичній школі.

Висновок. Для національного виховання студентської молоді важливою є сукупність виховних цінностей: фундамент національного ви-

ховання разом із надбаннями сім'ї і родини, а надалі – виховання у навчальних закладах чи колективах.

Перспективи подальших досліджень. Доцільно розробляти, проводити пошук та вдосконалювати виховну роботу серед студентів-медиків для правильного формування їх національного світогляду.

Література

1. Щербань П. Формування духовної культури та особистості / П.Щербань. – К.: Рідна школа. – 1999. – С. 7-8.
2. До проблеми духовного виховання студентів медичних вузів / Н.В.Скрипник, В.І.Боцюрко, Я.Н.Орішко, І.В.Гресько // Галицький лікарський вісник. – 2005. – Т.12, № 2. – С. 125-127.
3. Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти : Зб. Міносвіти. – 1996. – 13 с.
4. Картавих О.В. Взаємодія суб'єктів і об'єктів педагогічного процесу/ О.В.Картавих // Теорія і практика управління соціальними системами: Щоквартальний науково-практичний журнал. – Харків: НТУ “ХП”. – 2001. – №1(2). – С. 72-77.
5. Нормативно-правові матеріали з виховної роботи / [укл. В.І.Рябенко]. – Київ, 2001. – 220 с.

NATIONAL ASPECTS OF STUDENTS EDUCATION OF HIGHER MEDICAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

O. I. Bulbuk, O. V. Bugerchuk

*Ivano-Frankivsk National Medical University; department of orthopaedic
stomatology; 76000, Ivano-Frankivsk, Galytska str., 2*

In this article the value of national aspects is presented in education of students of higher medical educational establishments.

Authors discussed the main principles and tasks on which based national education of student young people, main directions of national – educate activities in higher educational establishments.

Educate measures which are conducted on the departments of the Ivano-Frankivsk national university with the purpose of forming the national world outlook of students is considered.

Key words: *student young people, national education, world outlook, doctor.*